

**ESPOO
ESBO**

**Hallituksen esitys eduskunnalle lukiolaiksi sekä
laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä
annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen
rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Asiantuntijalausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle
22.5.2018

Saana Ruotsala, rehtori
Matliden gymnasium

Korkeakouluyhteistyön, työelämäyhteistyön ja yrittäjyyden vahvistaminen lukiokoulutuksessa

2. luku, § 8:

*"Koulutuksen järjestäjän **tulee olla** yhteistyössä perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa."*

ja

3. luku, § 13:

*"Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista **on järjestettävä** yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. "*

Yliopistolaki ei vastaavaa velvoitetta sisällä, mikä luo yksipuolista painetta yhteistyöhön lukiokoulutuksen järjestäjille erityisesti yliopistokaupunkien ulkopuolella. Korkeakoulujen järjestämien verkko-opintojen hyödyntämistä ei pidä katsoa riittäväksi ratkaisuksi. Tämän epäkohdan voisi korjata asettamalla samat vaateet myös korkeakouluille määrittelemällä konkreettisen minimitalvoitteen yhteistyölle.

Yliopistolaki, 6. luku, § 49 ja Ammattikorkeakoululaki, 7. luku § 43

"Opetus- ja kulttuuriministeriö voi rahoitusta myöntäessään asettaa rahoituksen käyttämiselle ehtoja ja rajoituksia."

Opintopisteiden käyttöönotto lukiokoulutuksessa ja oppiainerajat ylittävän opiskelun lisääminen 1/2

3. luku, § 10:

*”Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on **150 opintopistettä** ja aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus 88 opintopistettä. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä.”*

Riskinä on, että opintopisteuudistus jää vain lukiokoulutuksen sisäiseksi kosmeettiseksi matemaattiseksi muunnokseksi. Ehdotuksessa yksi lukiokurssi vastaa kahta opintopistettä siten, että yksi opintopiste vastaa 14 h 15 min opetusta ilman mainintaa työpanoksesta tai osaamisesta (vrt. korkeakoulujen 60 op / 1600 h työpanos eli n. 27 h työpanos / opintopiste sekä ammatillisen perustutkinnon laajuus 180 osaamispistettä).

Opintopisteiden käyttöönotto selkeyttäisi yhteistyötä ja opintojaksojen yhdistämistä korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa vain silloin, jos opintopistejärjestelmät ovat yhtenevät sekä laajuuden että arvosanojen suhteen.

Opintopisteiden käyttöönotto lukiokoulutuksessa ja oppiainerajat ylittävän opiskelun lisääminen 2/2

Asetus 3. luku, § 12:

*”Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. **Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus suorittaa liitteen 1—2 mukaisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.**”*

Oppiainerajat ylittävän opetuksen järjestämistä rajoittaa erityisesti velvollisuus tarjota valtakunnallisia syventäviä opintoja nykykurssien laajuisina näin ollen ilman mahdollisuutta yhdistää eri oppiaineiden syventäviä kursseja.

Oppiainerajat ylittävä opiskelu kohdentuu näin ollen käytännössä ainoastaan pakollisiin kursseihin sekä paikallisiin soveltaviin kursseihin, joista jälkimmäiset eivät kerää opiskelijoiden keskuudessa suurta suosiota elleivät ne liity vahvasti ylioppilaskirjoituksiin valmentautumiseen tai muuhun tavoitteelliseen toimintaan spesifisesti yhdessä oppiaineessa.

Kansainvälisyyden lisääminen

3. luku, § 13:

*”Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus **kehittää kansainvälistä osaamistaan** sekä työelämä- ja yrittäjäyysosaamistaan.”*

Kansainvälisyyden lisäämiseen tarvitaan nykyistä suurempia taloudellisia lisäresursseja. Kansainvälisyyden lisääminen ei ole viime vuosina ollut valtakunnallisesti merkittävä kehityskohde, kun vain n. 0,6 % kaikista OPH:n myöntämistä valtionavustuksista on kohdistettu kyseiselle teemalle.

2018: 700 000 €

2017: 525 000 €

2016: 400 000 €

(2016: yhteensä 64,7 M € myönnettyjä avustuksia)

Lähde: Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen työnjaosta ja yhteistyöstä sekä kehittämisehdotukset, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:41

Yo-kokeiden rajaton uusimisoikeus

Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä, § 6a:

*”Hyväksytyn kokeen saa uusia **rajoituksetta**. Tutkinnon suorittamisen aikana kokelaalla on oikeus uusia hylätty koe kolme kertaa. Tutkinnon suorittanut henkilö saa uusia hylätyn kokeen **rajoituksetta**.”*

Ylioppilaskokeiden sähköistyttyä tämä asettaa yllättäviä menoeriä koulutuksen järjestäjälle sähköisten yo-kokeiden tilojen ollessa mitoitettuja tietyille maksimimäärälle kokelaita. Kasvava määrä uusijoita pakottanee koulutuksen järjestäjän varustamaan ylimääräisiä sähköisen kokeen tiloja sekä varaamaan ylimääräisiä päätelaitteita.

Uusijoiden määrän kasvua on vaikea ennakoida ennen korkeakoulujen todistusvalintauudistuksen käyttöönottoa.

Rajoittamaton uusimisoikeus lisää kohtuuttomasti myös opetushenkilökunnan valvontaan liittyvää työtaakkaa, mikä on suoraan pois oleellisemmasta koulun ja opetuksen kehittämistyöstä.

Lisäksi on kyseenalaista nopeuttaako rajoittamaton uusimisoikeus siirtymistä lukiosta jatko-opintojen pariin.

5. luku, § 28:

*”Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, **on oikeus saada erityisopetusta** ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.”*

Opiskelijan subjektiivinen oikeus saada erityisopetusta johtaa merkittäviin taloudellisiin vaikutuksiin erityisopetuksen tarjonnan ollessa tällä hetkellä lukiokoulutuksessa hyvin rajallista. Oikeus olisi edelleen rajattava koskemaan tiettyjä erityistilanteita ja kehittää laaja-alaista oppimisen tukea muilla keinoin.

Lukiokoulutuksen alueellisen tasapuolisuuden nimissä olisi määriteltävä myös erityisopetukselle minimimitavoite, jotta koulutuksen järjestäjillä olisi yhtenäinen toimintatapa erityisopetuksen järjestämisen suhteen.

Muualla hankitun osaamisen tunnustaminen

5. luku, § 27:

”Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen.”

Erityisesti muiden kuin pakollisten ja valtakunnallisten syventävien opintojen osalta olisi oppilaitoksen rehtorilla olla harkintavalta, jotta voidaan varmistaa opetussuunnitelmien tavoitteiden ja sisältöjen vastaavuus.

Perusopetuksen opintoja ei tulisi suoraan hyväksi lukea lukion oppimäärään, mutta rehtori voisi tunnustaa aiemmin hankittua osaamista näyttöön perustuen (esim. vieraat kielet).

Opinto-ohjauksen lisääminen

5. luku, § 25:

*“Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, **on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.** Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu.”*

On kyseenalaista velvoittaa oppilaitosta ohjaamaan jo tutkinnon päättäneitä eli oppilaitoksen ulkopuolisia opiskelijoita, joiden lukumäärä ei vaikuta lukiokoulutuksen valtionosuuden suuruuteen.

Lukiokoulutuksen alueellisen tasapuolisuuden nimissä olisi myös määriteltävä opinto-ohjaukselle minimitaso, esimerkiksi suhdeluku kuvaamaan opinto-ohjaajien ja opiskelijoiden lukumäärää, jotta koulutuksen järjestäjillä olisi yhtenäinen toimintatapa opinto-ohjauksen järjestämisen suhteen.

Opiskelijan suojaaminen kiusaamiselta

7. luku, § 40:

*”Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. **Koulutuksen järjestäjän** tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.”*

Olisi myös perusteltua kannustaa tai jopa velvoittaa opiskelijoita ilmoittamaan näkemästään tai kokemastaan kiusaamisesta, häirinnästä tai rasismista.

Lakiin olisi syytä lisäksi kirjata oppilaitoksen velvoite puuttua koulukiusaamiseen ja ilmoittaa siitä alaikäisten opiskelijoiden vanhemmille.